

Svensk uppsats.

Nils Palme.

Nya Elementarskolan den 11 April 1912.

Inl. kl. 2,30
Linn

Bostädernas hygieniska anordning.

Da man jämför de nutida natur-
folkens låga, osunda bostäder med de moder-
na, ljusa och luftiga hyrespalatsen och betänker,
att våra föfäders bostäder hafva varit likadana,
så kan man ej annat än förvånas öfver denna
storartade utveckling. Tänk på dessa bostä-
der, låga i taket och i allmänhet med inga eller
åtminstone mycket små fönster! Huset består
oftast af ett enda stort rum, i hvilket icke

endast den kanske rätt talrika familjen utan

7 | äfven en del husdjur, såsom hundar, får, hön,

ja, till och med svin äro inhysta. Att luften i

ett sådant rum icke är den allra bästa, faller

ju af sig själf. Dessutom finnes ofta ingen

ordentlig rökgång, hvadan röken från den

öppna spisen måste söka sig väg genom ett

hål i taket. Rumets väggar och tak äro där

för sotiga och smutsiga, hvilket ju icke

är ägnadt att göra det hygieniskt. Bristen

på luftombyte skapar däryämte en tryckande,

osund värme.

Att stegit från dessa bostäder till

kulturfolkens är mycket långt, inses ju tyd-

ligt. Om vi nu se, hvad som särskildt bidra-

ger till att göra våra bostäder hygieniska,

så står såsom det för mig viktigaste anordnin-

garna för luft och ljus. Med glasfabrikatio-

rens storartade utveckling har det blifvit

möjligt att göra stora fönster, som göra

våra rum ljusa och luftiga. Det synes mig

1274

därför ett betänkligt och säkert olyckligt för-

hållande, att man numera gått tillbaka till

forne århundradens smärutiga fönster. En an-

nan anordning, hvarigenom rummens luftig-

vinna i luftighet

het vinnes i hög grad, är att bygga ^{dem} (rummen)

hög i taket. Men äfven på detta vill den mo-

derne byggnadstekniken göra inskränkningar.

En härmed sammanhängande sträffan af

stor hygienisk betydelse är att komma på en

metod, efter hvilken husen kunde byggas drag-

fria. Genom täta fönster och fönsterbågar har

man lyckats komma ifrån fönsterdraget. Dra-

get genom väggarne har man kunnat förhindra

genom att använda vid tegel- och stenbyggnad-

er ett godt murbruk, som fäster stenarna

tätt ihops. Vid träbyggnader däremot beklä-

das yttreväggarnas insidor med en sorts papp,

som gör bostaden varm och dragfri.

Liksom luft och ljus äro nödvän-

diga för människorna, så behöves hon öppen
värme. Man måste därför vid bostädernas

anordning taga hänsyn öppen till detta kuf.

Jag har fört talat om de öppna spisarna,

som visserligen gifva värme men öppen dä-

lig, rökfylld luft. Kakelugnar däremot

upplylla fordringarna både i fråga om

värme och god luft. Röken går i den flera

gänger upp och ned, innan den tillåtes att

gå ut i fria luften. Den uppvärmer på så

sätt hela kakelugnen, som sedan länge bi-

behåller värmen. Efter i hufvudsak samma prin-

cip äro en hel del kaminer anordnade. Moder-

nare än dessa äro emellertid de s.k. varmvat-

~~tersystemerna~~, ^{— M} hvilkas princip är följande:

varmt vatten inledes i stora element, hvilka

sedan så småningom aflämnar värme till

luften i rummet. Genom en på sistå året gjord

upptäckning är det möjligt att med elektricitet

uppvärma ett kakelugnsliknande element. Det

ta sätt att framställa värme skulle ställa sig
vida billigare och mera praktiskt än vanlig upp-
värmning med ved eller kol.

Utom dessa anordningar för att uppsvär-
ma bostäderna finnes numera äfven sådana
för att bibehålla värmen inne och utesända köl-
den. Man använder sålunda ^{en} ~~ett~~ sorts ihåliga
tegel, hvilka liksom isolerat värmen genom
det luftlager, som finnes inuti tegelstenarne.
På samma sätt verkar äfven användandet af

dubbelfönster.

Något annat, som har mycket stor
hygienisk betydelse, är att hålla rent och snyggt.

Den ännu mycket använda sopningen och matt-
piskningen är synnerligen ohygienisk. Genom

att använda dammsugare, sopmaskiner och
"cleaners" af alla handa sorter är det möjligt
att i någon mån hålla dammfritt i våra bostä-
der. Dammet hvarflor då ej rensat i rummet
såsom vid sopning och piskning. Dessa maski-

Ja, och den
föres i rum-
met; jfr. ne-
dan!

mer böja nu också att få större spridning.

De här bröda anordningarna äro

de viktigaste från hygienisk synpunkt sett. Men

desutom finnas naturligtvis ett stort antal

7 andra mer eller mindre viktiga, såsom anord-

ningar att uttännga fukt o. s. v. Vid byggandet

af våra bostäder böra vi därför främst se till,

7 att vi få stora fönster, låga, välbyggda väggar,

höga rum och goda värmeelement. Då dessa prin-

ciper blifvit allmänt genomförda och det svenska

folkets breda lager lärt sig att förstå vikten af

att ha en ren, luftig, ljus bostad och öfvervin-

nit sin löjliga rädsla för fuktluft, da kun-

na vi gå en kyggad fram till mötes med ett

fiskt folk framt ett hygieniskt lif.

Granskadt af H. Wiglmart.

P.